

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2020/21

Destinace (země, město): Gruzie, Tbilisi

Jméno, příjmení: Matěj Března

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Tbiliská státní univerzita Ivane Džavachišviliho, Fakulta humanitních věd, katedra slavistiky

Výuka a činnost na univerzitě

Lektor vyučuje v Gruzii na dvou univerzitách. Hlavním pracovištěm je katedra slavistiky Fakulty humanitních věd Tbiliské státní univerzity Ivane Džavachišviliho (TSU). Druhou univerzitou, která projevila zájem o působení lektora, je Sochumská státní univerzita. Lektor je na univerzitách jediným vyučujícím českého jazyka.

Na Tbiliské státní univerzitě Ivane Džavachišviliho jsem vyučoval pět skupin studentů (dvě skupiny pokročilých, tři skupiny začátečníků); na Sochumské státní univerzitě jsem vyučoval jednu skupinu začátečníků.

Čeština je vyučována jako nepovinný předmět. Na žádost studentů se lekce konaly i ve zkuškovém období a v období zimních prázdnin; konzultace často probíhaly i v sobotu.

Výuka a veškerá komunikace s univerzitou a ostatními gruzínskými institucemi probíhala převážně online.

Způsob výuky

Výuku komplikuje fakt, že gruzínští studenti nemají společný rodný jazyk. Na univerzitě studuje mnoho žáků, kteří pocházejí z národnostních menšin (Arméni, Rusové, Ázerové, Jezídi, Čečenci

atd.). Příslušníci národnostních menšin jsou nejčastěji absolventy ruských škol; ruštinu ovládají velmi dobře, českou gramatiku a českou slovní zásobu proto pochytí výrazně rychleji než studenti gruzínské národnosti, kteří většinou ruštinu neovládají.

Letos se mi opět podařilo vytvořit samostatnou skupinu žáků, kteří ovládají ruštinu, čímž se výuka usnadnila.

Výuka probíhala výhradně online; několikrát jsem měl možnost se se studenty sejít v rámci konzultací či krátkého týdenního zkouškového období, které dělí jednotlivé semestry. Možnost osobního setkání pro mě byla velmi důležitá. Mé obavy, že v jarním semestru budou studenti z distanční výuky již unaveni, se nenaplnily; studenti se naopak na distanční výuku dokázali adaptovat a práce s nimi byla postupem času výrazně jednodušší.

Rodný jazyk či jazyk, ve kterém studenti absolvují základní a střední školu, ovlivňuje i výstupní úroveň studentů. U začátečníků s rodným jazykem gruzínským je po jednom roce výuky výstupní úroveň A2. U ruskojazyčných začátečníků je výraznější rozdíl mezi aktivním užíváním jazyka a porozuměním; po roce studia je většina schopna rozumět textům a řešit větší část gramatických úkolů na úrovni B1. Ve skupině mírně pokročilých je vstupní úroveň A2, výstupní B1. Ve skupině pokročilých se úroveň pohybuje v rozmezí B1 až B2; tato skupina není zcela vyrovnaná, neboť musím přihlížet k tomu, že studenti docházejí na lekce dobrovolně a v rámci svých časových možností.

Pokud některý ze studentů postupuje výrazně rychleji či pomaleji, nabídnu mu přestup do skupiny, která je jeho úrovni bližší.

K ověřování úrovně jednotlivých studentů užívám veřejně dostupné testy (např. publikace *Připravujeme se k certifikované zkoušce z češtiny*).

Materiály užívané při výuce

Při přípravách jsem kromě vlastních materiálů využíval zejména tyto publikace:

- Dalibor Dobiáš: *Mluvme česky*
- Lída Holá: *Česky krok za krokem 1 / Чешский шаг за шагом*
- Alena Nekovářová: *Čeština pro život 1, 2*

Při online výuce jsem používal výhradně vlastní materiály, včetně připravované učebnice českého jazyka pro Gruzíny.

Studenti

Většinu studentů tvoří vysokoškoláci různých oborů, kteří mají zájem o příští studium v ČR; motivace a snaha jim proto nechybí, pracuje se s nimi velmi dobře. Nevýhodou je, že ti nejschopnější odcházejí studovat do České republiky, a proto zatím nevznikla silnější skupina pokročilých studentů. Kurzy jsou otevřené rovněž žákům vyšších stupňů středních škol a akademickým pracovníkům.

Zájem o online kurzy češtiny byl poměrně velký, což bylo v podzimním semestru dáno i tím, že mnohé jazykové kurzy v online režimu neprobíhaly. Postupně se počet zájemců ustálil a lekcí se účastnilo cca 30 studentů (2 akademičtí pracovníci, zbytek vysokoškoláci).

Další činnost na univerzitě

Studenty jsem informoval o možnostech studia v České republice (různé druhy stipendií atd.), pomáhal jsem jim s potřebnými dokumenty a v komunikaci s Velvyslanectvím ČR a s českými univerzitami.

Pracoviště; podmínky pro výuku

Na Tbiliské státní univerzitě jsou lektorovi poskytnuty učebny, které mají základní vybavení (tabule a křída). Na Sochumské státní univerzitě je k dispozici učebna s audiotechnikou. Většina výuky však letos probíhala v online režimu, jak jsem uvedl výše.

Kolegové se ke mně chovali přátelsky a byli mi nápomocni při vyřizování administrativy atd. V době uzavření univerzity se mnou komunikovali prostřednictvím e-mailové pošty, Skype a jiných aplikací.

Spolupráce s vedoucími pracovišť (prof. Davit Gotsiridze, prof. Indira Dzagania) byla naprosto bezproblémová.

Knihovna lektorátu

Součástí lektorátu je česká knihovna. Knihy jsou zapůjčovány nejen studentům, ale rovněž na nejrůznější kulturní akce, prezentace, výstavy atd. Pro bohemistickou knihovnu byly letos opět získány nové knihy prostřednictvím MZV (Velvyslanectví ČR v Tbilisi). Knihy byly slavnostně předány vedoucímu katedry slavistiky; za dar pracovníkům velvyslanectví poděkovala rovněž děkanka Fakulty humanitních věd TSU.

Spolupráce se zastupitelským úřadem a s krajanskými spolky

Velvyslanectví ČR činnost lektorátu výrazně podporuje; bylo mi nápomocno při propagaci výuky českého jazyka; zájemce o češtinu informovalo o činnosti lektora; pomáhalo studentům českého jazyka a stipendistům s konzulárními záležitostmi.

Ve spolupráci se ZÚ byly objednány a zakoupeny nové knihy a učebnice; MZV rovněž zajistilo jejich dopravu na území Gruzie.

Pokračovala spolupráce s krajanským spolkem *Bohemica* (předseda Vojtěch Kubec). Online lekcí se účastnila skupina studentů, kteří se ucházeli o programy nabízející studium českého jazyka v ČR. Někteří z nich byli přijati a měli by na konci září nastoupit ke studiu v ČR.

Spolupráce s krajanským spolkem *Zlatá Praha* byla pozastavena z důvodu úmrtí předsedy spolku, pana Garolda Šmalcla.

Ubytování

Ubytování si lektor zajišťuje sám; univerzita mu neposkytuje žádný ubytovací příspěvek.

Hodnocení, problémy, perspektivy

Během mého působení nenastaly žádné problémy; spolupráce s univerzitami, studenty, krajany a zastupitelským úřadem probíhala bez komplikací.

Zájem o češtinu je na katedře slavistiky velký; byly podniknuty kroky ke vzniku bohemistického pracoviště. Spolu s kolegy jsem vypracoval sylaby předmětů zabývajících se českým jazykem, literaturou, kinematografií, historií a kulturou. Sylaby již byly schváleny jak děkanátem, tak

akademickým senátem; nyní se čeká na rozhodnutí gruzínského ministerstva školství. Předpokládá se, že by vše mělo být schváleno do počátku akademického roku a od září 2021 by mělo pod katedrou slavistiky vzniknout bohemistické pracoviště.

Na podzim byla kvůli pandemii Gruzie zcela uzavřena občanům většiny evropských zemí, včetně ČR. TSU se ve spolupráci s Ministerstvem školství Gruzie a gruzínskou pobočkou Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes, jejíž jsem členem, podařilo zajistit lektorovi mimořádný vstup do země. Po příjezdu jsem byl nucen podstoupit desetidenní karanténu v „karanténním hotelu“; podmínky byly přijatelné a po propuštění vše probíhalo bez problémů, pouze jsem letos nemohl odcestovat do ČR na vánoční svátky.

Život v současné Gruzii neklade na lektora žádné zvláštní nároky. Gruzie je bezpečná země; na rozdíl od okolních států zde nejsou problémy s korupcí. Ceny potravin a nájemného jsou srovnatelné s cenami v České republice. Není problém pronajmout si byt, který splňuje evropské standardy. K cizincům je obyvatelstvo přátelské.

Tbilisi 22. července 2021

Mgr. Matěj Března